

Kültürel Miras Aktarımında Eşyaların Dili

Mehmet Mustafa Kızık¹, Recep Dünder²

Özet

Kültür ve kültürel miras aktarımı kavramları günümüzde değişen ve gelişen teknolojik gelişmeler sonucunda önemini yitirmekte, yozlaşmakta ve her geçen gün değerini kaybetmektedir. Ama toplumların geleceğe sağlıklı bakabilmeleri açısından kültürel miras aktarımına ve farkındalığına önem vermeleri kültürel mirası genç kuşaklara eğitim yoluyla aktarmaları lazımdır. Yapılan bu çalışmanın amacı kültürel miras aktarımında kültürü en iyi yansıtan ve anlatan eşyaları toplamak, toplanan bu eşyaları sergi yoluyla öğrencilere göstererek öğrencilerde kültürel farkındalık oluşturmaktır. Çalışmaya 7. sınıfa devam eden 10 öğrenci katılmıştır. Bu çalışmada araştırmacı, araştırmaya katılan öğrencilerden öncelikle evlerinde bulunan tarihi eşyaları getirmelerini istemiştir. Daha sonra her toplanan eşya için araştırmacı tarafından geliştirilen eşya kimlik formu doldurulmuştur. Toplanan eşya kimlik formu betimsel analiz yöntemini kullanarak analiz edilmiş ve eşyaların özellikleri belirlenmiştir. Ayrıca araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile içerik analizi yapılarak temalara ulaşılmış ve çalışma desteklenmiştir. Eşya kimlik formundan elde edilen bulgulara göre eskiden eşyaların bakır ağırlıklı yapıldığı, kahve içme geleneğine önem verildiği ve göze hitap eden eşyaların ağırlıklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgulara göre ise öğrencilerin sergiyi beğendikleri, serginin kendilerini sosyalleştirdiğini ve kültürümüze yönelik farkındalık kazandırdığına yönelik sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrenciler son olarak bu tip sergilerin düzenli olarak devam etmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Anahtar Sözcükler

Kültür
Kültürel Miras
Sergi
Eşya

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi
07 Ağustos 2024
Kabul Tarihi
05 Kasım 2024
Makale Türü
Araştırma Makalesi

The Language of Objects in the Transmission of Cultural Heritage

Abstract

The concepts of culture and cultural heritage transfer are losing their importance, degenerating and losing their value day by day as a result of changing and developing technological developments. However, in order for societies to look to the future in a healthy way, they should attach importance to cultural heritage transfer and awareness and transfer cultural heritage to young generations through education. The aim of this study is to collect the items that best reflect and explain the culture in the transfer of cultural heritage, and to create cultural awareness in students by showing these collected items to students through an exhibition. Ten 7th grade students participated in the study. In this study, the researcher first asked the students to bring the historical objects found in their homes. Then, the item identification form developed by the researcher was filled in for each item collected. The collected item identification form was analyzed using the descriptive analysis method and the characteristics of the items were determined. In addition, content analysis was conducted with the semi-structured interview form developed by the researcher to reach themes and support the study. According to the findings obtained from the item identity form, it was concluded that the items used to be made mainly of copper, the tradition of drinking coffee was given importance and the items that appealed to the eye were predominant. According to the findings obtained from the semi-structured interview form, it was concluded that the students liked the exhibition, the exhibition socialized them and raised awareness about our culture. Finally, the students emphasized that such exhibitions should continue regularly.

Keywords

Culture
Cultural Heritage
Exhibition
Furniture

Article Info

Received
August 07, 2024
Accepted
November 05, 2024
Article Type
Research Paper

Atıf: Kızık, M. M., & Dünder, R. (2024). Kültürel miras aktarımında eşyaların dili. *Nizip Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 85-94.

¹ Sorumlu Yazar, İnönü Üniversitesi, mehmetmustafa1991@hotmail.com, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0003-0661-0830>

² Diğer Yazar, İnönü Üniversitesi, rdunder45@gmail.com, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-0029-1739>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Concept of culture; It has a wide definition and is the most important element in preserving the existence of a nation. By definition, they are unique behaviors that are shaped by common consciousness and become habitual with human emotions and thoughts (Nas & Kandemir, 2021). Culture, which has a continuous continuity in terms of human history, can reveal itself concretely and abstractly. Especially the society's customs, clothes, way of thinking, and the items they use in daily life constitute the elements of culture (Güney, 2006). In this sense, the material elements created by societies maintain their importance over time and attract the attention of historians and educators' day by day. In addition, it is known that continuous cultural elements are important for the continuation of societies and that they do this through the transfer of cultural heritage in education and family (Çubukçu, 1994). Cultural heritage is the verbal and behavioral actions based on material and spiritual values carried out between generations in order for societies to look to the future in a healthy way. The aim of this study is to collect the items that best reflect and describe the culture in the transfer of cultural heritage, and to raise cultural awareness among students by showing these collected items to students through exhibitions.

Method

This study was conducted using the qualitative research method. Qualitative research is research that allows the subject to be examined and interpreted in depth (Karasar, 2020; Karataş, 2015). The research is in case study design. Case study is a research method used to understand, describe and describe the reasons, causes and consequences of a current situation where the researcher has no control over the variables. Two data collection tools were used in the research. The first of these tools is the item identification form developed by the researcher. The collection of this form was as follows; First of all, the researcher asked the students to bring the historical items they had in their homes. Then, the researcher filled out the item identification form for each collected item. The second data collection tool is the semi-structured interview form developed by the researcher to obtain the opinions of the students who visited the historical objects exhibition. The semi-structured interview form was developed in consultation with the researcher and an academician specialized in social studies education to determine students' culture, cultural heritage and cultural awareness. The collected goods identification form, which is the first data collection tool, was analyzed using the descriptive analysis method and the properties of the goods were determined. The collected goods identification form served to classify the goods according to the following characteristics; It is used to classify the item according to its name, how old it is, material of construction and purpose of use. In addition, the collected item identification form was classified in consultation with an expert working at the Gaziantep Archeology Museum. Additionally, the collection process took a month. The second data collection tool is the semi-structured interview form. This form was transferred to the computer environment by the researcher and evaluated using the content analysis method.

Results

It can be seen that the collected works are generally works used within the last 100 years. No work dating back more than 100 years has been found. In addition, the material used in most of the collected products is copper. This proves to us how valuable the copper mine was in ancient times and that coppersmithing had an important place in Turkish culture. In addition, considering that copper mines are healthy, the fact that copper is used especially in beverages proves this.

When the collected works are examined, there is evidence that Turks attach importance to drinking coffee. Especially engraved copper coffee pots, copper coffee grinders and copper pots can be given as examples of this situation. It has been collected in works of cultural and historical importance belonging to the region. Among these works, "yemeni" shoes are a traditional shoe type specific to Gaziantep. The feature of this shoe is that it protects the human foot and prevents the formation of diseases such as fungus and eczema. Additionally, these shoes are made of genuine leather. It is also said that the copper grill called "pasha barbecue" was a sign of wealth at that time. When all these works are evaluated in general terms, the fact that the items were embroidered in the past, emerged as products of labor and were used in hospitality, enriched our culture, and the fact that these items have survived to the present day has helped us to make inferences about the past.

Discussion and Conclusion

Cultural heritage transfer has gained importance in recent years. Because with the rapid change of technology, cultural degeneration is accelerating. Especially the food, clothing and used items are becoming the same and the differences are decreasing. For example, when we walk on the street, we encounter people wearing the same sweater as us. It has become commonplace for people to see products purchased from the same clothing store on them.

This being the case, it has become important to convey their cultural heritage to younger generations through education and to raise cultural awareness in them. In this study, we organized an exhibition to make inferences about what the objects of our culture tell us; Efforts were made to raise cultural awareness among students visiting the exhibition. The fact that the collected items are generally made of copper and the processing of this copper can be said to be an indication that our culture attaches importance to fineness and visuality. In addition, it can be said that the oldest of these collected items is 100 years old, which may provide advantages in terms of giving us information about the recent past

GİRİŞ

Kültür kavramı; geniş bir tanıma sahip olup bir milletin varlığını korumasında en önemli unsurdur. Tanım olarak ise ortak bilinç ile şekillenen ve insani duygu ve düşünceler ile alışkanlık kazanan özgün davranışlardır (Nas ve Kandemir,2021). İnsanlığın tarihi açısından önemli bir faktör olan kültür kendini somut ve soyut olarak ortaya çıkarabilir. Özellikle toplumun görenekleri, kıyafetleri, düşünme tarzları, günlük hayatta kullandıkları eşyaları kültürün unsurlarını oluşturur (Güney,2006). Bu anlamda toplumların maddi anlamda oluşturdukları unsurlar zaman geçse de önemini korumakta ve her geçen gün tarihçilerin ve eğitimcilerin ilgisini çekmektedir. Ayrıca süreklilik gösteren kültürel unsurların toplumların devamı için önem taşıdığı ve bunu da eğitimde ve ailede kültürel miras aktarımı yoluyla yaptığı bilinmektedir (Çubukçu,1994). Kültürel miras toplumların geleceğe sağlıklı bakabilmeleri açısından kuşaklararası yapılan maddi ve manevi değerlere dayanan sözel ve davranış boyutunda gösterilen eylemlerdir.

Kültürel mirasın aktarımında aile ve eğitim önemli bir rol oynarken başka alanlarda da aile ve eğitim kültürel miras aktarımında önemli görevler üstlenir. Özellikle edebiyat, plastik sanatlar, resim, müzik ve eşya pedagojisi kültürel miras aktarımında kullanılabilir (Çağlayan, 2021). Kültürel miras aktarımı konusu değişen toplumsal ve teknolojik gelişmelerle beraber önem kazanmış ve birçok kurum bu konuya ilgi göstermeye başlamıştır (Çağlayan vd., 2022). Bu kurumlardan bazıları Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü [UNESCO], Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarımı Araştırma Merkezi [ICCROM] ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi [ICOMOS] dir. Bu kurumlar ülkelerdeki çeşitli misyonları aracılığıyla çalışmalar yapmakta genç nesillerin kültürel miras aktarımında sorumluluk alması için çalışmaktadır. Çünkü küresel bir köy haline gelen dünyamızda yerel kültürlerin yaşaması ve çeşitlilik göstermesi insanların çevrelerine daha farklı bakış açıları ile bakmasına neden olacaktır. Çünkü kültür de insan gibi yaşayan bir unsurdur. Kültür, insan toplumlarının olduğu her yerde kendini gösterir.

Kültür ve kültürel miras aktarımında en önemli unsurlardan biri de eşyalardır. Eğitimde ve değişimi anlamada eşyaların önemli bir rolü vardır. Özellikle Yunan medeniyetinde felsefeciler eşyanın hakikatin bir gerçeği olarak karşımıza çıktığını savunmuşlardır. Platon çocuğun eşyayı tanımamasını ve eşya ile uygulamalar yapmasını önemli görmüş hayatın bilgisinin bu yolla öğrenilebileceğini savunmuştur (Baysal vd., 2018). İlköğretimde eşyanın kullanılmasını önemli gören düşünürlerden bir tanesi de François Rabelais'tir. Rabelais klasik dünya edebiyatının büyük yazarları arasında sayılmakta ve modern Avrupa edebiyatının kurucularından biridir. "Gargantua" adlı yapıtında çocukların eğitiminde eşya ile ilgili konu ve derslerin yer almasını planlamıştır (Sel, 2020). Bu nedenle öğrenime devam eden ilköğretim çocuklarının eğitiminde eşyaların dili ve bu eşyaların ne anlattığı önem teşkil etmektedir. John Dewey bu durumu çocukların geçmişe gidip eleştirel bir bakış açısı ile olayları değerlendirebileceğini söyleyerek açıklamıştır (Peters, 1952). Ayrıca öğrencilerin belirli bir tarihsel döneme ait olan eşyalardan yararlanması ve bunu yorumluyor olması önemlidir. Çünkü kültür aktarımında eşyaların ayrı bir önemi vardır. Özellikle tarihi önemi olan eşyalar o dönemin kültürel bir sembolü olarak dönemin sosyal ve ekonomik durumunu yansıtır. Ayrıca dönemin baskın kültürünü öğrenciler değerlendirmeler yaparak eşyalardan öğrenebilir. Çünkü kültürün somut göstergesi eşyalardır. O dönemde yaşanan kültür insanların kullandığı günlük eşyalar da kendini gösterebilir. Nohl (2018), eşyaların kültürel bellekteki önemine değinmiş nesneleştirilmiş tarih kavramından hareketle eşyalar üzerinden insanlık tarihine yönelik çıkarımlarda bulunmuştur. Nohl (2018), bu ifadesini şöyle desteklemiştir; Yatak ve sandalye, mutfak ve banyo takımları, giysi ve alet gibi günlük ve özel alet edevattan evlere, köylere ve kentlere, caddelere, taşıtlardan gemilere, insan ezelden beri, amaca uygunluk, rahatlık ve güzellikle ilgili düşüncelerine ve bununla bir bakıma kendine de yatırım yaptığı eşya ile çevrilidir. Bu yüzden eşya insanın kendi özünün bir suretin yansıtır, ona kendini, geçmişini, anımsatır. Yaşadığı eşya dünyasının şimdiki zamanla birlikte farklı mazi katmanlarını yansıtan bir zaman göstergesi vardır (Nohl, 2018).

Literatür incelendiği zaman; Özdemir (2019) yapmış olduğu çalışmada "Erken Çocukluk Eğitiminde Somut Olmayan Kültürel Miras Aktarımında Aile Katılım Programının Rolü", Tekin (2020) yapmış olduğu çalışmada "Tasarlanmış Mekânlarda Kültürel Miras Aktarımı ve Yeniden Canlandırma: Hamam Önü ve Çevresi", Sel (2020) "Sosyal Bilgiler Dersinde Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Eşya Pedagojisine Dayalı Bir Eylem Araştırması" çalışmalarını yapmışlardır. Ayrıca şu çalışmalar da literatür de yer almıştır; "Kültürel Miras Aktarımı İle İlgili Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi" (Çağlayan vd., 2022), "Turist Rehberlerinin Kültürel Miras Aktarımında Hikâye Anlatıcılığının Rolü" (Kaya ve Ünlüönen, 2021), "Kültürel Mirasın Gelecek Kuşaklara Aktarılması ve Tanıtımında Yazma Eser Kütüphaneciliği" (Rukancı, 2018), "Kültürel Mirasın Aktarımında İllüstrasyon Sanatının Önemi ve Minyatür Sanatıyla Karşılaştırılması" (Yıldırım, 2022) ve "Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretim programı kapsamında kültürel mirasın animasyon çizgi dizilerle aktarımı: Bir Yörük Hikâyesi Maysa ve Bulut" (Sel, 2022) adlı çalışmalar bulunmaktadır.

Literatür genel anlamda değerlendirildiğinde ise ortaokul öğrencilerinin kültürel ve tarihi öneme sahip eşyaları toplaması ve bunları sergileme yoluyla arkadaşlarına göstermesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın amacı kültürel miras aktarımında kültürü en iyi yansıtan ve anlatan eşyaları toplamak, toplanan bu eşyaları sergileyerek öğrencilerde kültürel farkındalık oluşturmaktır. Yine bu çalışma sayesinde toplanan eşyaların sergilenmesi ve geçirdiği değişimin öğrenciler tarafından görülmesine bağlı olarak öğrencilerin değişim ve sürekliliği algılama becerilerini de geliştirecektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma nitel araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, konunun derinlemesine incelenmesine ve yorumlanmasına olanak sağlayan araştırmalardır (Karasar, 2020; Karataş, 2015). Araştırma durum çalışması desenindedir. Durum çalışması, güncel olan ve araştırmacı kontrolünün değişkenler üzerinde olmadığı durumlarda bu durumun sebeplerini, nedenleri ve sonuçlarını anlamak, tanımlamak ve betimlemek için kullanılan bir araştırma yöntemidir. Bu çalışmada durum çalışması deseninin tercih edilme sebebi; öğrencilerin kültürel mirasa duyarlılık düzeyini artırmak ve süreç içerisinde kültürel mirasa duyarlılık düzeylerinin nasıl aşamalardan geçtiğini analiz etmektir.

Çalışma Grubu

Araştırmaya 7. sınıfa devam 10 öğrenci katılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesindeki en büyük faktör 7. Sınıflar da okutulan sosyal bilgiler dersi konu içeriklerinin kültürel miras konularına daha çok yer vermesidir. Araştırmaya katılan öğrenci grubuna ait bilgiler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerine Ait Kişisel Bilgiler

Değişken	Kategori	f
Sınıf	Yedinci	10
Cinsiyet	Kadın	6
	Erkek	4

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırmada iki adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu araçlardan ilki araştırmacı tarafından geliştirilen eşya kimlik formudur. Bu formun toplanma aşamaları şöyledir; Öncelikle araştırmacı, öğrencilerden evlerinde bulunan tarihi eşyaları getirmelerini istemiştir. Daha sonra her toplanan eşya için araştırmacı, eşya kimlik formunu doldurmuştur. İkinci veri toplama aracı ise araştırmacı tarafından düzenlenen tarihi eşyalar sergisini gezen öğrencilerin görüşlerini almaya yönelik geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı ve sosyal bilgiler eğitiminde uzman bir akademisyene danışarak öğrencilerin kültür, kültürel miras ve kültürel farkındalıklarını belirlemek için geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun soruları ise şöyledir;

- 1- Kültürel miras aktarımında gezmiş olduğun bu sergi hakkında ne düşünüyorsun?
- 2- Sergide dikkatini çeken en önemli eser hangisiydi? Neden?
- 3- Sergiyi gezdikten sonra kültürel miras aktarımında eşyaların bize aktardıkları konusunda ne düşünüyorsun?
- 4- Kültürel miras aktarımında eşyalardan hareketle kültürümüze ait neler söyleyebilirsin?
- 5- Düzenlenen bu serginin sonraki yıllarda da yapılmasını istiyor musun, neden?

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarından "Toplanan Eşya Kimlik Formu, betimsel analiz yöntemi kullanarak analiz edilmiş ve eşyaların özellikleri belirlenmiştir. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Toplanan veriler şu özelliklere göre tasnif edilmiştir; eşyanın adı, kaç senelik olduğu, yapım malzemesi ve kullanım amacına göre tasnif edilmiştir. Yine toplanan eşya kimlik formu Gaziantep Arkeoloji müzesinde çalışan bir uzmana danışılarak analiz edilmiştir. Ayrıca eşya toplama süreci bir ay sürmüştür. Araştırmacı tarafından geliştirilen "Bulunan ve Getirilen Eşyanın Kimliği Formu" adlı formdan toplamda 35 adet forma paralel olarak 35 adet eşya toplanmıştır. Toplanan 35 adet forma ve toplanan 35 adet eşyaya rağmen getirilen eşyaların sergilenebilir ve sağlam olma durumuna göre bazı eşyalar elenerek toplamda 25 adet eser okulda düzenlenen sergide sergilenmiştir. Sergilenen eşyalar seçilirken ve bulunan ve getirilen eşyanın kimliği Gaziantep Arkeoloji müzesinde çalışan bir uzmana danışılarak çözümlenmiştir. İkinci veri toplama aracı ise yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Bu form araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılarak ve içerik analiz yöntemi kullanılarak temalara ayrılmış ve her bir tema frekans tablosu oluşturularak analiz edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik de oldukça önemlidir. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik, araştırma verilerinin benzer durumlara güvenilirliğini ve uygulanabilirliğini ifade eder. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için araştırma sürecinde ilgili literatürden, alan uzmanlarının görüşlerinden, eşya tasnifi yapılırken alan uzmanından ve toplanan eşyaların sergi yapılarak sergilemesinden faydalanılmıştır. Ayrıca veri toplama araçlarının güvenilirliği nitel verilerin analizinde Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülü (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılarak ve kodlayıcılar arasındaki uyum oranına bakılarak belirlenmiş; kodlayıcılar arasındaki uyum %89.9 olarak tespit edilmiştir. Yine güvenilirliği artırmak adına yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplar aynen alıntılama yoluyla çalışmada yer almıştır. Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen öğrenci cevapları öğrencilerin kimliğini gizli tutmak amacıyla ö-1, ö-2 gibi kodlar kullanılarak verilmiştir.

BULGULAR

Çalışmada toplanan veriler iki alt kategoriye ayrılarak çözümlenmiştir. Birinci alt kategoride araştırmacı tarafından geliştirilen "Bulunan ve getirilen eşyanın kimliği formu" başlığı altında toplanan eşyaların özellikleri betimsel bir tablo oluşturularak verilmiştir. İkinci bölümde ise araştırmacı tarafından ve sosyal bilgiler eğitiminde uzman bir akademisyene danışılarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu içerik analizine tabi tutularak kodlara ve frekans sayısına ulaşılarak çözümlenmiştir.

Toplanan Eşya Formuna Yönelik Bulgular

Gaziantep Arkeoloji müzesinde çalışan uzmanın yönlendirmesiyle eşyaların yapım malzemeleri ve kaç yıllık geçmişe sahip oldukları belirlenmiş ve aşağıdaki Tablo-2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. Toplanan Eşyaların Betimsel Analiz Tablosu

Sıra No	Eşyanın Adı	Kaç Senelik	Yapım Malzemesi	Kullanım Amacı
1	Bakır Bardak	30	Bakır	Sağlıklı olduğu için su içmek için kullanılmıştır.
2	Çevirmeli Telefon	55	Sert Plastik	İletişimde kullanılmıştır.
3	İşlemeli Ayakkabı Çekeceği	100	Bakır	İnsanların ayakkabıları daha rahat giymeleri için kullanılırdı.
4	Bakır Kahve Fincanı	100	Bakır	Kahve içme geleneğinde önemli bir yer tutardı. Misafire verilen önemin göstergesiydi.
5	Bakır Su İçme Tası	100	Bakır	Bakırın sağlıklı olmasından dolayı su içmek kullanılırdı.
6	Bakır Kahve Cezvesi	90	Bakır	Kahve içme geleneğinde önemli bir yer tutardı. Misafire verilen önemin göstergesiydi.
7	İşlemeli Bakır Cezve	35	Bakır	Kahve içme geleneğinde önemli bir yer tutardı. Misafire verilen önemin göstergesiydi.
8	Yemeni Ayakkabı	30	Koyun Derisi	Gaziantep'e özgü bu ayakkabı çeşidi kültürün en önemli simgelerinden biriydi.
9	Buğday Halburu	30	Ağaç Kütüğü	Köy yerlerinde buğday ve arpa elemek için kullanılırdı. Yardımlaşmaya önemli bir örnektir.
10	İşlemeli Tahta Kaşık	70	Tahta	Yemeklerde baharat atmak için kullanılırdı.
11	Demir Şifa Tası	80	Demir	Hastalar bu kabı kullanarak su içtiği zaman iyileşeceğine inanılırdı.
12	Dolma Taşı	20	Taş	Dolma pişirmek için kullanılırdı.
13	İşlemeli Gül Suyu Şişesi	40	Demir	Dini bayramlarda ve önemli günlerde misafirlere ikramın yanında elleri güzel koksun diye kullanılmıştır.
14	Toprak Küp	60	Toprak	Değerli eşyalar içinde saklanırdı.
15	İşlemeli Göz Sürmesi	60	Demir	İnsanlar süslenmek için kullanılırdı.
16	Eski Paralar	60	Kâğıt	Ticarette kullanılırdı. Üzerindeki tarihi şahsiyetlerin önemini anlatır bizlere.
17	Bakır Zembek Suyu Takımı	55	Bakır	Dini ziyaretlerde kullanılırdı.
18	Nostaljik Porselen Fincan Takımı	30	Porselen	Misafir ağırlamalarda kullanılırdı.
19	Çelik Tabak	20	Çelik	Misafir ağırlamada kullanılırdı.
20	Zembek Bardak	60	Bakır	Dini ziyaretlerde kullanılırdı.
21	Zembek Sürahi	60	Bakır	Dini ziyaretlerde kullanılırdı.
22	İp eğirme Aleti	100	Tahta	Dokumacılıkta kullanılırdı.
23	Dana Gözü	70	İp	Bir nevi eski cüzdan işlevi görürdü.
24	Eski Demir Para	80	Demir	Ticarette kullanılırdı.
25	Bakır Gülendirme	30	Bakır	Misafirlerin eline dökmek için içine gül suyu konurdu.
26	İşlemeli Askılık	60	Bakır	Eşya asmak için kullanılırdı.

27	Tahta Kaşık Tutma Aparatı	30	Tahta	Yemeklerde kullanılırdı.
28	Bakır Gaz Ocağı	70	Bakır	Yemek pişirmek için kullanılırdı.
29	İpek Heybe	50	İpek	At veya eşek ile ulaşım sağlandığında eşyaların taşınmasında kullanılırdı.
30	Bakır Kahve Kavurma Cezvesi	70	Bakır	Türk kahve geleneğinde misafirlere kahve pişirmek için kullanılırdı.
31	Paşa Mangalı	70	Bakır	Isınmak için kullanılırdı. Eşyanın bakır olması o dönemde zenginlik göstergesiydi.
32	Bakır Cezve	100	Bakır	Türk kahve geleneğinde misafirlere kahve ikram etmek için kullanılırdı.
33	Bakır Tencere	60	Bakır	Yemek pişirmek için kullanılırdı.
34	Bakır Kahve Öğütücü	60	Bakır	Türk kahve geleneğinde misafirlere kahve pişirmek için kahvenin çekilmesi için kullanılırdı.
35	Bakır İbrik	80	Bakır	Abdest almakta kullanılırdı.

Tablo-2 incelendiğinde toplanan eserlerin genellikle son 100 yıllık bir zaman diliminde kullanılmış eserler olduğu görülmektedir. Geçmiş 100 seneden fazla olan bir esere ulaşılmamıştır. Ayrıca toplanan ürünlerin çoğunun yapım maddesi bakırdır. Bu eski zamanlar da bakır madeninin ne kadar değerli olduğunu ve Türk kültüründe bakırcılığın önemli bir yeri olduğunu bizlere kanıtlamaktadır. Ayrıca bakır madeninin insan sağlığına faydalı olduğu araştırmalar da ortaya konmuştur.

Toplanan eserler incelendiğinde Türklerde kahve içmeye önem verildiğinin kanıtları görülmektedir. Özellikle işlemeli bakır cezveler, bakır kahve öğütücüler ve bakır kaplar bu duruma örnek olarak verilebilir. Bölgeye ait kültürel ve tarihi önemi olan eserlerde toplanmıştır. Bu eserler içinde “yemeni” ayakkabı Gaziantep’e özgü geleneksel bir ayakkabı çeşididir. Bu ayakkabının özelliği insan ayağını koruması ve mantar, egzama gibi hastalıkların oluşmasını engellemesidir. Ayrıca bu ayakkabılar hakiki deriden yapılmaktadır. Ayrıca “paşa mangalı” denilen bakır ızgaranın o dönemler de zenginlik göstergesi olduğu söylenmektedir. Bütün bu eserler genel anlamda değerlendirildiği zaman eskiden eşyaların işlemeli olması, emek ürünü olarak ortaya çıkması ve misafirperverlikte kullanılması kültürümüzü zenginleştirmiş ve bu eşyaların günümüze kadar ulaşmış olması, geçmiş hakkında çıkarımda bulunmamızda sağlamıştır. Ayrıca eşyaların her birinin özellik olarak ayrı olduğu şimdiki gibi fabrikasyon olup birbirinin aynısı ürün olmadığını da bizlere kanıtlamıştır. Eşyaları toplarken bir velimizin “şimdi plastik şişelerde elimize kolonya döküyorlar, ama eski işlemeli bakır şişelerin bırakmış olduğu etkiyi bırakmıyor olması” demesi bizlere birçok şey anlatmaktadır. Başka bir velimizde; “şimdiki ürünlerde çok ruh yok, eski zamanlarda yapılan ürünlerin emek kokuyor olması onlara ruh katıyordu demesi” de bizlere kültürümüz hakkında önemli ipuçları sunmaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formuna Yönelik Bulgular

İkinci alt problemde araştırmacı tarafından geliştirilen 5 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu sergiyi gezen 25 öğrenciye doldurtulmuştur. Bu görüşme formuna verilen cevaplar bilgisayar ortamına aktarılmış, her bir cevap tek tek okunmuş ve bu cevaplardan hareketle ortaya çıkan temalar belirlenmiş; bu temaların kaç öğrenci tarafından söylendiği belirtmek için frekans değer kullanılarak tablolaştırılmıştır.

Tablo 3. Kültürel Miras Aktarımında Gezmiş Olduğun Bu Sergi Hakkında Ne Düşünüyorsun? Adlı Soruya Yönelik Bulgular

Kodlar	f
Kültürümüzün geçmişten günümüze geçirmiş olduğu değişimi daha iyi anlamış oldum.	8
Kültürel bilgimi artırdı.	7
Kültürel farkındalığıma katkı sağladı.	5
Kültürümüzün göze hitap eden bir özelliğe sahip olduğunu gördüm.	2
Kültürel mirasın önemini anladım.	3

Bu soruya verilen bazı öğrenci cevapları şöyledir:

“Bence çok güzel bir sergi oldu. Çok bilgilendim. Eski zamanlardaki eşyaların nasıl olduğunu ve günümüze gelene kadar nasıl bir değişim süreci geçirdiğini daha iyi anlamış oldum.” (Ö-3)

“Gezdiğim sergi kültürel bilgimin artmasını sağladı. Günümüzü daha iyi bir şekilde anlamamı sağladı.” (Ö-6).

Tablo 4. Sergide Dikkatini Çeken En Önemli Eser Hangisiydi? Adlı Soruya Yönelik Bulgular

Kodlar	f
Bakır kahve cezvesi	5
Bakır kahve öğütücü	4
İşlemeli göz sürmesi	4
Demir şifa taşı	2
İp dokuma tahtası	2
Bakır ibrik	3
Kâğıt para	2
Toprak küp	1
Bakır gaz ocağı	1
Yemeni ayakkabı	1

Bu soruya verilen bazı öğrenci cevapları şöyledir:

"Ashında hepsi ilgimi çekti ama en dikkat çekici olan bakır kahve cezvesiydi. Çünkü hayatımda ilk defa böyle bir şey gördüm. Ayrıca geçmişte kahve içmeye çok önem verildiğini anladım." (Ö-4).

"Yemeni ayakkabı ilgimi daha çok çekti. Çünkü bu ayakkabı çok eskiydi. Ayrıca ayağı birçok hastalığa karşıda koruyormuş. Çok ilginç geldi bu durum bana." (Ö-8).

Tablo 5. Sergiyi Gezdikten Sonra Kültürel Miras Aktarımında Eşyaların Bize Aktardıkları Konusunda Ne Düşünüyorsunuz? Adlı Soruya Yönelik Bulgular

Kodlar	f
Eşyaların kültürümüzü yansıttığını anladım.	14
Eski zamanlarda imkansızlıklar içinde güzel eşyaların yapıldığını anladım.	4
Kültürümüzde daha çok hangi malzemelerin kullanıldığını anladım.	2
Bizler için gelecek zamana ışık tuttu diyebilirim.	2
Eşyaların eskide olsa kültürümüzde önemli bir yer tuttuğunu anladım.	1
Eşyaların sade ve görselliğe göre yapıldığını anladım.	2

Bu soruya verilen bazı öğrenci cevapları şöyledir:

"Eşyalar eski ama gerçekten kültürümüz adına değerli olduğunu düşünüyorum. Sergide görmüş olduğum eşyalar bu söylediğimi kanıtıyor. Eski olabilirler ama kültürümüzü yansıtıyorlar." (Ö-2).

"Bizim tarihimizi yansıttığını düşünüyorum. Buradan hareketle geleceğe nasıl bakmam gerektiğini bana hatırlattı bu sergi. Böyle sergilerin olması gerektiğini düşünüyorum." (Ö-13).

Tablo 6. Kültürel Miras Aktarımında Eşyalardan Hareketle Kültürümüze Ait Neler Söyleyebilirsiniz? Adlı Soruya Yönelik Bulgular

Kodlar	f
Kültürümüzün çok zengin olduğunu düşündüm.	11
Kültürümüzde eşyaların eski zamanlarda daha güzel olduğunu düşündürdü bana.	9
Eşyalardan hareketle kültürümüzü korumamız gerektiğini anladım.	4
Kültürümüzde kahve içme geleneğinin önemini anladım.	1

Bu soruya verilen bazı öğrenci cevapları şöyledir:

"Kahve öğütücülerden, kahve kavurma cezvesinden ve kahveyi pişirme cezvesinden kahveyi ne kadar çok sevdiğini anladım." (Ö-9).

"Kültürümüz çok zengin içeriklerle gelişmiştir. Ve eskiden bakır eşyalar daha ağırlıklı yani daha çok kullanılmıştır. Fakat günümüzde bakırın değeri azalmaktadır. Buradan hareketle kültürümüzün zengin olduğunu gördüm." (Ö-4).

Tablo 7. Düzenlenen Bu Serginin Sonraki Yıllarda da Yapılmasını İstiyor musun Neden? Adlı Soruya Yönelik Bulgular

Kodlar	f
Devam etmeli, çünkü bu sayede biz genç kuşaklara kültürümüzü öğretir bu sergiler.	9
Devam etmeli, çünkü bu sergi çok öğretici oldu ve bizlere kültürümüzle ilgili bilgiler aktardı.	11
Devam etmeli, çünkü sergi dışarıdan gelen misafirlerimizle sohbet ettiğimiz için sosyalleşmemizi sağladı.	5

Bu soruya verilen bazı öğrenci cevapları şöyledir:

"Bence devam etmesi gerekiyor, çünkü gelecek öğrenci arkadaşlarımızda öğrenmeli, bilgi kazanmalı ve bilinçlenmelidir. Ayrıca tüm kuşakların kültürümüzü öğrenmesi gerekiyor."(Ö-5).

"Evet devam etmesini istiyorum, çünkü bu sayede bizler kültürümüzü hatırlıyor, arkadaşlarımızla sohbet ederek sosyalleşiyor ve bilgimize bilgi katıyoruz." (Ö-11).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Kültürel miras aktarımı son yıllarda önem kazanmıştır. Çünkü teknolojinin hızlı değişimi ile beraber kültürel yozlaşma hızlanmaktadır. Özellikle yiyecekler, giyim-kuşam, kullanılan eşyalar aynılaşmakta farklılıklar azalmaktadır. Örnek vermek gerekirse sokakta yürüdüğümüz zaman bizimle aynı kazağı giyen insanlara rastlanmaktadır. Aynı giyim mağazasından alınan ürünleri insanların üstünde görmek sıradan bir hal almıştır. Durum bu iken genç nesillere kendi kültürel miraslarını eğitim yoluyla aktarmak ve onlarda kültürel farkındalık oluşturmak önem kazanmıştır. Yapılan bu çalışmada kültürümüze ait eşyaların bizlere ne anlattığına dair çıkarımlarda bulunmak amacıyla sergi düzenlemiş; sergiyi gezen öğrencilerde kültürel farkındalığa yönelik bilinç oluşturulmaya çalışılmıştır. Toplanan eşyaların genellikle bakırdan olması ve bu bakırın işlenmesi kültürümüzün inceliğe ve görseleğe önem verdiğinin göstergesi olarak söylenebilir. Ayrıca toplanan bu eşyaların en eskisinin 100 senelik olması bizlere yakın geçmişe dair bilgiler vermesi açısından avantajlar sağlayabileceği söylenebilir. Özellikle toplanan kâğıt paralar yakın geçmişte yaşayan tarihi şahsiyetler açısından bilgiler sunmaktadır. Ayrıca bakırdan yapılan cezveler, kahve öğütücüler, mangallar ve bardaklar Türklerde kahve içme geleneğinin önemini gözler önüne sermiştir. Bu perspektiften bakıldığında, Osmanlı gündelik yaşam kültürünün tartışmasız en önemli unsurlarından olan kahve geleneğinin, 16.- 19.yüzyıllar arası “şehirlerin sultanı” İstanbul (Pardoe,2017) ile “cümle âlemin peşinde” olduğu Cezayir’i (Mirzaoğlu, 2003) ziyaret eden Batılı seyyahların ilgi odağı hâline geldiği; pişirilmesinden sunumuna, keyifle tüketildiği mekânlara kadar kapsamlı, ancak bir o kadar da birbirinin tekrarı niteliği taşıyan ve genellikle basmakalıp betimlemeler ile seyyahların Osmanlı kültürel tarihine not düştikleri görülecektir. Sergi için toplanan eşyalarında genellikle kahve içme geleneğine yönelik olması seyyahların kahve içme geleneğini eserlerinde anlatıyor olma durumunu desteklemektedir. Ayrıca eşyalar, bir yere ait tarih ve kültürün başka bir yere taşınmasında ve tanıtımında oldukça önemlidir (İleri ve Aysever,2021).

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunun sonuçları değerlendirildiğinde ise; öğrencilerin kültürümüzün geçmişten günümüze geçirmiş olduğu değişimi daha iyi anlamış olduklarını belirtmesi, bakır cezve ve bakır kahve öğütücünün daha çok dikkatlerini çekmiş olması , eşyaların kültürümüzü daha iyi yansıttığı sonucuna ulaşmaları, kültürümüzün çok zengin olduğunu belirtmeleri ve bu gibi etkinliklerin devam etmesini biz genç kuşaklara kültürümüzü öğretir ve yozlaşan kültürümüzü korumamız gerektiği duygusunu bizlere kazandırır demeleri yapılan serginin öğrencilerde kültürel farkındalık konusunda olumlu izler bıraktığının kanıtı olarak söylenebilir. Literatür de yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde Balcı (2020) yapmış olduğu çalışmada halılardaki simgelerin kültürel miras aktarımında önemli simgeler içerdiğini belirtmiştir. Bu halı örneklerinin genç kuşaklara aktarılmasının kültürel miras aktarımına olumlu etki edeceğini de çalışmasında belirtmiştir. Bu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmış eşyaların öğrenciler üzerinde kültürel miras aktarımında önemli sonuçları olduğuna dair kanıtlara ulaşılmıştır. Nas ve Kandemir (2021) yapmış oldukları çalışmalarında hediyelik eşyaların kültürel miras aktarımında önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

- Kültürel miras aktarımı için toplanan eşyalardan hareketle düzenlenen sergilerin belediyeler ile iş birliği yaparak daha geniş alanlara yayılması sağlanmalıdır.
- Okul bünyesinde düzenlenecek olan bu sergilerin ilköğretim programlarında etkinlik olarak yapılmasına yönelik düzenleme yapılmalıdır.
- Kültürel miras aktarımı için okul geneli yapılan sergilerin büyütülerek ilçe ve il genelinde yapılması sağlanmalıdır.

Araştırmacıların Beyanı

Bu bölümde aşağıda verilen başlıklara ilişkin bilgileri beyan etmeniz beklenmektedir.

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Her iki çalışmacı da ortak katkı sunmuştur.

Çatışma beyanı: Araştırmacılar arasında çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3th ed.). Sage.
- Özcan, E. (2021). *İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde tartışmalı konular bağlamında gerçekleştirilen sosyobilimsel konu temelli öğretimin etkisi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Balcı, N. (2020). Kültürel miras unsuru olan halı ve kilimlerdeki damgalar, imler ve anlamları. *Kalemisi*, 17(2020), 233-248. <https://doi.org/10.7816/kalemisi-08-17-06>.
- Baysal, Z. N., Tezcan, Ö. ve Araç, K. E. (2018). Türkiye ve Almanya-Hamburg hayat bilgisi dersinin karşılaştırılması: Genel bir bakış. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(1), 117- 134.
- Burcu, S. (2020). *Sosyal bilgiler dersinde değişim ve sürekliliği algılama becerisinin geliştirilmesine yönelik eşya pedagojisine dayalı bir eylem araştırması* (Tez No. 621292) (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi). Yöktez.
- Burcu, S. (2022). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim programı kapsamında kültürel mirasın animasyon çizgi dizilerle aktarımı: Bir Yörük hikâyesi Maysa ve Bulut. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(236), 2969-3000.
- Çağlayan, N. (2021). Kültürel mirasın aktarımında görsel sanatlar dersinin yeri ve önemi (Tez No. 697468) (Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi). Yöktez.
- Çağlayan, E., Şeyma, K. ve Şenol, Ç. (2022). Kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *International Journal of Social Sciences and Education Research* 8(2), 155-164.
- Çubukçu, A. (1994). *Kültür ve politika*, Evrensel.
- Güney, S., (2006). *Davranış bilimleri*. Nobel
- İleri, B. ve Aysever, E. (2021). Hediyeelik (hatıra) eşya tasarımı: Hatay arkeoloji müze mağazası için bir uygulama. *İdil*, 80, 563-577.
- Kaya, B. ve Ünlüönen, K. (2021). Turist rehberlerinin kültürel miras aktarımında hikâye anlatıcılığının rolü. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 2166-2179.
- Mirzaoğlu, F. G. (2003). Bir tarihî türkü: Cezayir. *Türkbilgi*, (6), 117-126.
- Nas, E. ve Kandemir, M. (2021). Hediyeelik eşyaların bir kültür objesi olarak değerlendirmesi: Konya örneği. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14(35), 1092-1103.
- Nohl, A. M. (2018). *Eşya ve insan bir pratik ilişkinin felsefesi, pedagojisi ve sosyolojisi*. Ayrıntı.
- Öztürk, H. M., Güngör, H. ve Ogelman, H. G. (2021). Okul öncesi dönemde kültürel miras eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: Denizli ili örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 175 203.
- Pardoe, J. (2017). *Sultanlar şehri İstanbul* (M. B. Büyükbal, Çev.). İş Bankası.
- Peters, W. (1952). *Psikolog ve filozof olarak John Dewey. Pedagoji enstitüsü psikoloji ve pedagoji çalışmaları*. (S. Tavlan, Çev.) Pulhan.
- Rukancı, F. (2018). Kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması ve tanıtımında yazma eser kütüphaneciliği. *Erdem*, (74), 99-113.
- Sürücü, O., ve Başar, M. E. (2016). Kültürel mirası korumada bir farkındalık aracı olarak sanal gerçeklik. *Artium*, 4(1).
- Tuncel, G. ve Altuntaş, B. (2020). İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin kültürel miras algısı: Göstergebilimsel bir analiz. *International Journal of Field Education*, 6(1), 123-140.
- Yıldırım, M. (2022). *Kültürel mirasın aktarımında illüstrasyon sanatının önemi ve minyatür sanatıyla karşılaştırılması* (Tez No. 785786) (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi). Yöktez.